

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

ISSN 2523-4536

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Серія
ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

<https://doi.org/10.32689-2523-4536>

Випуск 1 (57)
2019

Засновано 2001 року
Видання виходить 4 рази на рік

Київ
ДП “Видавничий дім “Персонал”
2019

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)29-2я43

Об'єднана Редакційна Рада видання Наукові праці МАУП

М. Н. Курко, д-р юрид. наук, проф. — Голова ради

Заступники Голови

Є. О. Романенко, д-р наук з держ. упр., проф.

М. Ф. Гончаренко, канд. екон. наук, доц.

А. М. Кислий, д-р юрид. наук, проф.

О. І. Дацій, д-р екон. наук, проф.

І. П. Бідзюра, д-р політ. наук, проф.

Редакційна колегія

Бойченко Еліна Борисівна, д-р екон. наук, доц., доц. кафедри економіки, підприємництва та природничих наук Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського, м. Київ — Головний редактор.

Амбросенко Олександра Петрівна, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри економіки та управління підприємством, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Згалат-Лозинська Любов Олександрівна, канд. екон. наук, доц., заст. зав. кафедри управління персоналом та економіки праці, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Карбовська Любов Олександрівна, канд. екон. наук, доц., заст. зав. кафедри маркетингу, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Кожак-Сиара Тетяна, д-р наук (економічні науки), директор Інституту економіки та менеджменту, Вища техніко-економічна державна школа ім. С. Маркевича, м. Ярослав (Польща).

Котляров Валерій Олександрович, канд. екон. наук, доц., проф. кафедри фінансів, банківської та страхової справи, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Кураташвілі Альфред Анзорович, д-р політ. наук, проф., зав. відділом економічної теорії, Інститут економіки ім. П. Гугушвілі, Тбіліський державний університет ім. Ів. Джавахішвілі, м. Тбілісі (Грузія).

Марченко Світлана Миколаївна, канд. екон. наук, доц., проф. кафедри маркетингу, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Романова Лідія Василівна, д-р екон. наук, проф., зав. кафедри маркетингу, Навчально-науковий інститут менеджменту, економіки та фінансів, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ.

Суворова Світлана Геннадіївна, канд. екон. наук, доц., доц. кафедри управління персоналом та економіки праці, Чернігівський інститут ім. Героїв Крут, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Чернігів.

Топалова Ірина Анатоліївна, канд. екон. наук, доц., професор кафедри управління, фінансів та адміністрування, Одеський інститут, Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Одеса.

Випуск рекомендовано до друку Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 9 від 25 вересня 2019 р.)

Видання індексується Google Scholar

Наукові праці МАУП. — Серія: Економічні науки. — 2019. — Вип. 1 (57). — Київ: МАУП, ДП “Вид. дім “Персонал”, 2019. — 106 с.: іл. — Бібліогр. у кінці ст. — Виходить 4 рази на рік.

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які досліджують актуальні проблеми розвитку економіки. Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток економічної науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” (серія: Економічні науки) за наказом Міністерства освіти і науки України включено до Переліку фахових видань як фахове видання з економічних наук (дата включення 21.11.13).

ББК 65.9(4УКР)29-2я43+67.9(4УКР)я43

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2019

© ДП “Видавничий дім “Персонал”, 2019

ЗМІСТ

Автори випуску	5
Кальянов А. В. <i>Системні проблеми охорони праці трудових мігрантів в економічному вимірі</i>	6
Ковалко О. М., Євтухова Т. О., Новосельцев О. В. <i>Механізм транскордонного співробітництва підприємницьких структур у сфері енергоефективності</i>	12
Середюк К. В. <i>Управління корпоративною соціальною відповідальністю підприємств України</i>	20
Братусь Г. А. <i>Ретроспектива теоретичних підходів щодо сутності та змісту поняття інтелектуальної власності</i>	27
Васильконова Е. О. <i>Методичні засади діагностики іміджу територій в системі управління розвитком регіону</i>	34
Власенко О. О., Якушик І. Д. <i>Сучасні тенденції ринку реклами України, як елементу маркетингових комунікацій та його взаємозв'язок з ринком смартфонів</i>	40
Dikariev O. I. <i>Polar silk road china plan in the new “age of the arctic”: the problems and perspectives</i>	48
Карбовська Л. О., Железняк К. Л. <i>Процес формування інноваційної стратегії поліграфічного підприємства</i>	60
Квасній Л. Г., Волошанська А. В. <i>Переваги та недоліки процесу деіндустріалізації для світової економіки</i>	67
Квасній Л. Г., Хома Т. В. <i>Змістове наповнення поняття якості медичних послуг в контексті медичної реформи</i>	79
Мазур Ю. В. <i>Стан автошляхів в Україні — фактор негативного впливу на діяльність перевізників</i>	84
Бадура Р. <i>До питання виокремлення провідних мотиваційних аспектів як фактора забезпечення ефективної діяльності персоналу</i>	91
Якимова Ю. М. <i>Количественный анализ риска инвестиционного решения</i>	96

Г. А. ДМИТРЕНКО

<https://orcid.org/0000-0002-8211-5690>

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

Н. В. ГОЛОВАЧ

<https://orcid.org/0000-0002-6215-6575>

Міжрегіональна Академія управління персоналом, м. Київ

СТРАТЕГІЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ В АСПЕКТІ ОБ'ЄДНАННЯ ВЛАДИ ТА ГРОМАДЯН

Наукові праці МАУП. Серія Економічні науки, 2019, вип. 58(2), с. 6–15

<https://doi.org/10.32689/2523-4536-2019-02/58-06-15>

Запропоновано рішення проблеми об'єднання влади та громадян навколо єдиної стратегії соціально-економічного розвитку України. Представлено тріаду ключових опор управлінського механізму діяльності влади щодо самореалізації своїх громадян: 1) можливість вимірювання кількісною мірою якість життя громадян, як рівень їх самореалізації; 2) застосування соціальної технології оцінювання якості життя населення в громадах певної території; 3) застосування соціальної технології в управлінні соціально-економічним розвитком певної території. Розкрито етапи формування та ключові засоби реалізації об'єднуючої людиноцентричної стратегії розвитку трудового потенціалу України.

Виявляється так, що райський куточок Східної Європи, яким завжди визнавалася Україна, поступово занепадає як цілісна незалежна держава, яка одержала такий жаданий суверенітет наприкінці ХХ ст. Якщо оглянути весь період незалежності України до сьогодні, то можна побачити багато ознак того, що країна не в змозі розпорядитися своїм суверенітетом. Доказом того є, наприклад, втрата великого наукового і промислового потенціалу мільйонів працездатних громадян, які виїжджають за кордон у пошуках можливостей самореалізації та ін.

Доказом цього також є головний економічний показник — ВВП на душу населення, за яким Україна займає останнє місце в Європі (за Молдовою). Цей показник втричі нижче, ніж у сусідніх країнах — Польщі та Румунії, і в п'ять разів нижче від середнього показника країн Євросоюзу. І це при тому, що Україна має значні природні ресурси на відміну від Японії і Сінгапуру,

які досягли великих економічних успіхів за наявності виключно одного ресурсу — людського.

Наукові дослідження проблем економіки України викладені в працях таких економістів, як Б. Данилишин, Г. Дмитренко, Я. Жаліло, Л. Корнійчук, Р. Харрод, Й. Шумпетер та ін. Значний внесок у дослідження державного управління соціально-економічним розвитком територій України зробили вчені — А. Гошко, О. Гриценко, В. Дзюндзюк, Р. Каплан, О. Кілієвич, Р. Лайкерт, Н. Нижник, Т. Проценко, Г. Райт, Р. Рудніцька, В. Тертичка, Лі Куан Ю та ін. Водночас складність досліджень проблем діяльності системи державного управління у напрямі соціально-економічного розвитку України обумовлюється як недостатністю розробки, так і труднощами практичного застосування розроблених технологій.

З'ясуємо можливості рішення надзвичайно важливої проблеми об'єднання влади та громадян навколо єдиної стратегії соціально-економічного розвитку України.

Вже понад 30 років незалежності ми спостерігаємо занепад України, головною причиною якого є тотальна корупція, яка стала невід'ємною складовою державного управління.

Відомий український патріот, учений, письменник В. Винниченко зробив такий висновок щодо історії України: “Читати українську історію потрібно з бромом — до того ж це одна з нещасних, безглузвих і безпорадних історій, а тому боляче, досадно, гірко, сумно перечитувати, як нещасна, зацькована, зашарпана нація тільки те і робила за весь час свого державного (вірніше, напівдержавного) існування, що огризалась на всі боки: від поляків, руських, татар і шведів. Уся історія — ряд божевільних безперервних повстань, війн, пожеж, голоду, набігів, військових переворотів, інтриг, сварок, підкопування” [1]. Чому ми маємо таке минуле і таке сьогодення, коли не має злагоди в суспільстві? На думку авторів, відповідь на ці питання знаходиться у нас самих та нашої свідомості. *Але для цього треба достатньо об'єктивно розглянути нас самих і побачити, що ми — нація роз'єднаних українців.*

Як свідчить ряд праць [1; 7], ця роз'єднаність українців обумовлена, насамперед, особливостями історичного розвитку країни. Мова йде про довготривалий період бездержавного виживання під гнітом двох імперій (західної України — під Австро-Угорщиною, східної — під Росією), що дуже суттєво позначилося на формуванні особливої ментальності українців. Наприклад, на зниження рівня їх самодостатності та статусу громадянина суттєво вплинуло розповсюдження в суспільстві хуторянського мислення (“моя хата з краю...”). Як наслідок, з одного боку, переваження егоцентризму у державних управлінців, а з іншого — відсутність досвіду у громадянського суспільства приймати участь в контролі за діями влади.

Саме низький рівень розуміння сутності державності у представників вищої політичної еліти та їх егоцентризм призвели до ігнорування значущості проблеми роз'єднання громадян унітарної України. Більше того, це роз'єднання постійно підтримується політиками в боротьбі за владу (через нав'язування героїв, мову, розподіл на бідних і багатих тощо). Нарешті, дійшли

до поділу людей (щодо рішення проблеми сходу країни) на прихильників “партії миру” і “партії війни”, а патріотизм вже ототожнюється з радикальним націоналізмом.

Пошуки рішення цієї проблеми пов’язані з необхідністю відповіді на питання: що може об’єднати українців. Щоб відповісти на це складне питання необхідно поділити його на три складові: 1) що загального є у мешканців усіх територій України; 2) що загального є у людей (як особистостей) у всьому світі, які мають різні здібності, риси характеру, цінності, професійно-особисті якості та ін.; 3) що саме формує потреби кожної людини. Спробуємо розібратися у цьому, виокремлюючи тільки головне.

Головне призначення системи державного управління — будувати умови для гідного життя громадян та формувати позитивний зовнішній імідж України. А загальним для всіх людей як особистостей є одне — це бажання гідно жити та самореалізуватися впродовж всього життя. На жаль, це надважливе питання найбільше всього ігнорується управлінською елітою через пріоритетність власної самореалізації за рахунок абсолютної більшості громадян.

Водночас значущість самореалізації особистості важко переоцінити, оскільки це сенс життя кожної людини, яка народжується для самореалізації в усіх сферах своєї життєдіяльності.

Щоб це з’ясувати, треба розглянути поняття “самореалізація” з трьох позицій: філософської; економічної; життєвої та побутової. З позицій філософії давно відома істина: “Сенс життя — в самому житті де людина знайшла себе”.

У відомій з усіх наукових позицій піраміді ієрархії потреб людини А. Маслоу людина розглядається як сукупність потреб, починаючи з фізіологічних, потреб у безпеці, соціальних потреб у спілкуванні, визнанні та вищій потребі — самореалізації (самоактуалізації) на базі задоволення потреб нижчого рівня і найбільш повного використання здібностей та задатків.

З життєвих, побутових позицій — самореалізація здійснюється тоді, коли людина із задоволенням: йде на роботу; повертається в родину; знаходиться за місцем проживання і відпочинку; навчається та розвивається в системі освіти. Нарешті, коли людина із задоволенням мешкає в країні, що розвивається, в якій бачить своє майбутнє і турботу влади про це майбутнє, а тому і пишається нею.

Із зазначеного можна зробити певний висновок: об’єднання українців повинно будуватися завдяки ідеї сприяння самореалізації людини (як головного сенсу життя) з боку влади на всіх її ієрархічних рівнях. Тобто, суб’єктом об’єднання роз’єднаних українців (внаслідок історичного минулого та безпорадного управління країною останні майже 30 років) може стати тільки влада фундаментальних реформаторів, яка своїми діями допоможе стерти пережитки минулого та забезпечити світле майбутнє, або, в іншому випадку, доведе країну до знищення як унітарної держави.

Виникає сакраментальне питання: як цього досягти; як зробити так, щоб влада наблизилася до інтересів своїх громадян і почала піклуватися життям тих, хто її обрав і для кого вона повинна працювати? Вирішити таку масштабну проблему стає можливим, якщо орієнтувати всю систему державного

управління на підвищення якості життя громадян. Сутність поняття “якість життя громадян” (ЯЖГ) складає рівень самореалізації особистості в усіх п’яти сферах її життєдіяльності: особистісної; трудової; за місцем проживання та відпочинку; освітньої; існування взагалі в країні. Тобто суттєве наближення інтересів управлінської еліти до інтересів людей стосовно їх самореалізації є наскрізною метою об’єднання нації в рамках людиноцентричної стратегії розвитку трудового потенціалу України.

Вирішення проблеми має спиратися на тріаду ключових опор управлінського механізму діяльності влади щодо самореалізації своїх громадян, на три інноваційні “опори”, які чітко визначають кінцеві результати діяльності владних структур. Це дасть змогу територіальній громаді (села, району міста) оцінювати результати діяльності влади, що надасть можливість орієнтувати державні органи управління на підвищення якості життя громадян через самореалізацію останніх.

Заслужовує на увагу вислів великого стратега сучасності Лі Куан Ю, який побудував квітучу державу Сінгапур: “Постійний контакт із народом необхідний підтримувати не тільки для того, щоб знати його проблеми й негаразди, а й щоб керувати ним і організовувати його, прищеплювати громадські якості, які будуть корисними для розбудови суспільства” [9, 140].

Отже, розглянемо більш детально кожну з інноваційних “опор”, про які на сьогоднішній день мало що відомо абсолютній більшості представників управлінської еліти, а також сучасну тенденцію цифровізації, коли вимірювання поступово охоплюють все нові і нові об’єкти життя. Це повною мірою стосується самих різних соціальних явищ, наприклад, параметричних вимірів особистості (її якостей, властивостей, моделей поведінки та ін.) [6].

Перша інноваційна “опора” — це можливість вимірювання кількісною мірою якість життя громадян як рівень їх самореалізації. Здійснюється це через визначення індексу задоволення потреб людини за допомогою факторно-критеріальних кваліметричних оцінювальних моделей [8].

Цей індекс є суб’єктивним показником ЯЖГ, оскільки крім самої людини ніхто не може оцінити рівень задоволення її визначальних потреб. Здійснюється таке оцінювання за п’ятьма критеріями: повністю задоволена; більш задоволена, ніж ні; посередньо задоволена; скоріше ні, ніж так; повністю незадоволена. У факторно-критеріальній кваліметрії кожний критерій має свою значущість (від 1,0 до 0,0).

Вочевидь, головною причиною міграції з України (насамперед трудової) є дуже низький рівень (індекс) задоволення потреб в одній або кількох сферах життєдіяльності людини. У табл. 1 наведено макет спрощеної (з прикладом розрахунку) факторно-критеріальної кваліметричної моделі оцінювання якості життя людини у трудовій сфері.

Спрощений макет моделі тому, що фактори задоволення мають укрупнений характер. Наприклад, задоволеність мікрокліматом можна поділити на задоволеність стосунками з керівництвом і колегами, а умови праці поділити на фактори гігієнічного і організаційного характеру та ін. Але важливою є сама можливість чітко визначити кількісною мірою той показник, який од-

Таблиця 1

**Макет спрощеної факторно-критеріальної моделі оцінювання якості життя
у трудовій сфері громадянина N**

Фактор задоволення	Критерії факторів та їх значущість					Оцінка за факторами
	Повністю задоволений (1,0)	Скоріше так, ніж ні (0,75)	Посередньо задоволений (0,50)	Скоріше ні, ніж так (0,25)	Повністю не задоволений (0,0)	
Улюблена робота			X			0,50
Винагорода за працю				X		0,25
Мікроклімат у колективі		X				0,75
Умови праці			X			0,50
Можливість розвитку і кар'єрного зростання				X		0,25
Разом						2,25
Індекс ЯЖГ у сфері трудової діяльності конкретної людини $I_{\text{ЯЖГ}} = \sum_1^5 : 5 = 2,25 : 5 = 0,45$						

ночасно відображає соціально кінцеві результати діяльності керівників організації [3]. Тобто, коли працівник оцінює рівень задоволення своїх потреб, то одночасно оцінює діяльність керівництва організації в соціальному аспекті.

Так, визначення у вигляді індексу (в нашому прикладі він достатньо низький — 0,45) обумовлює можливість налагодити зворотний зв'язок у системі управління з відповідальністю управлінської еліти за соціальні результати своєї діяльності.

Якщо визначення індексу ЯЖГ здійснюватиметься за всіма сферами життєдіяльності (з урахуванням різних факторів) за подібними моделями, тоді може скластися повна картина рівня самореалізації кожної людини взагалі в країні [2–5].

Було доведено, що суб'єктивність індексу ЯЖГ в процесі самооцінювання суттєво об'єктивізується, якщо респондент спочатку вкаже причини свого незадоволення. У такому разі емоційний стан респондента (добрий чи поганий настрій, самопочуття тощо) вже не буде так впливати на вибір ним того або іншого критерію.

Принципова можливість оцінювання якості життя працюючої людини у трудовій сфері (на кваліметричній основі) було доведено на прикладі як комерційних підприємств, так і неприбуткових державних організацій. Саме в процесі експериментального впровадження такого оцінювання досліджувалось застосування різних факторів і критеріїв в оцінювальних моделях.

Друга інноваційна “опора” — це застосування специфічної соціальної технології оцінювання якості життя населення в громадах певної території у що-

річних соціологічних опитуваннях (як ключового засобу постійного зв'язку влади з народом).

Такі опитування повинні проводитися на кшталт щорічних референдумів за допомогою професійно розроблених анкет. Організаторами такого опитування і аналітиками одержаної інформації мають стати не тільки депутати місцевих рад, а й, насамперед, Громадські ради або територіальні громади, які найбільше зацікавлені у вирішенні потреб своїх громадян. Вони почнуть виконувати функції представників народу вже на системній основі, одержуючи інформацію щодо потреб людей із “перших рук”. Крім того, після аналізу поділів анкет (де респондентами вказуються причини їх незадоволення) можливо сформулювати позиції планів соціально-економічного розвитку території.

Сутність професійно розроблених анкет як раз і обумовлюється двома обставинами, однією з яких є поділ другої частини анкети з вільним викладанням причин незадоволення. Іншою обставиною є перша частина анкети, яка визначає кількісною мірою рівень задоволення потреб людей за певними критеріями (див. табл. 1), тобто індекс ЯЖГ.

Отже, така анкета дає можливість одночасно мати інформацію від людей у вигляді кількісного оцінювання рівня задоволення їхніх потреб (індексу якості життя) та у вигляді сформульованих у вільному викладенні причин незадоволення за факторами, або саме те, що вони хотіли би розвинути у своєму селі або районі міста.

Маючи на увазі, що самореалізація людини (через задоволення її потреб) здійснюється за п'ятьма сферами життєдіяльності, в кожній з яких людина може мати різні індекси самореалізації (родинна, культурно-освітня, економічна, соціальна, політична), відповідно застосовуються п'ять видів анкет для опитування.

Цікавим у дослідженні проблеми оцінювання системи державного управління є досвід Великобританії, де використовують показник надання послуг за 6-ма параметрами: 1) якість послуг; 2) кількість послуг; 3) продуктивність; 4) організаційна дієвість; 5) раціональне використання засобів; 6) задоволення споживачів [6].

Принципова можливість використання цих анкет для оцінки якості життя громадян за однією сферою “за місцем мешкання і відпочинку” — була доведена на практиці ще 22 роки тому [4]. У процесі специфічного соціологічного опитування населення в м. Вишневе Київської області, де на той період нараховувалося біля 40 тис. мешканців, було визначено індекс задоволення їхніх потреб за такими напрямками, загалом по громаді (див. табл. 2).

Технологічно це опитування здійснювалося у 1997 р. за таким алгоритмом. Після проведення роз'яснювальної роботи 18-ма депутатами міської ради (згідно з кількістю виборчих дільниць), останні одержали по 100 пакетів анкет на паперових носіях за 9-ма напрямками. З метою досягнення презентативності експерименту (для допустимої похибки у 4 %) достатньо було інформації 625 анкет. З 1800 розданих анкет заповненими повернулося 1510, які були оброблені за своїми дільницями з повними позитивними наслідками. Наприклад, у перспективний план соціально-економічного розвитку

Таблиця 2

Результати соціологічного опитування населення в м. Вишневе [5]

№ пор.	Задоволеність потреб за напрямками	Оцінка за напрямками
1	Житлові умови (якість комунального обслуговування)	0,34
2	Медичне обслуговування	0,38
3	Торговельне обслуговування	0,47
4	Громадський транспорт	0,45
5	Безпека життя	0,32
6	Соціально-економічні потреби малозабезпечених верств населення	0,23
7	Якість дошкільного і шкільного навчання	0,36
8	Матеріально-технічне, навчально-методичне забезпечення процесу навчання	0,28
9	Екологічна безпека	0,27
Разом		3,10
Індекс ЯЖГ середній по місту $IC_{\text{ЯЖГ}} = \sum_{i=1}^9 : 9 = 3,1 : 9 = 0,34$		

міста було включено чимало пропозицій від громадян (після аналізу причин незадоволення за різними факторами). На деяких анкетах було дописано “Дякуємо за те, що нарешті людей питають, як їм живеться”. Нагадаємо, що опитування здійснювалося з метою оцінювання діяльності місцевої влади. Автор та організатор цього експерименту, кандидат у мери м. Вишневе А. О. Гошко був обраний мером міста на два терміни.

Отже, для науки позитивний результат цього опитування полягає в тому, що, по-перше, доведена взагалі можливість його проведення за допомогою професійно розроблених анкет. По-друге, визначилась суттєва зацікавленість громади міста у проведенні таких опитувань, що викликають у людей довіру до їхніх ініціаторів, тобто влади. По-третє, визначення індексу самореалізації громадян міста стає одночасно однозначною оцінкою кінцевих результатів діяльності влади (у цьому випадку — місцевої). Саме тому на вищому рівні регіональної влади було загальмовано розповсюдження цього експерименту, бо він показав рішення проблеми безвідповідальності влади перед громадянами за виконання свого дійсного призначення. Саме низька відповідальність влади потужним чином підживлює корупцію.

Третя інноваційна “опора” — це врахування результатів опитування щодо планів соціально-економічного розвитку відповідних територій. Соціальну технологію визначення індексів якості життя громадян запропоновано впроваджувати на основі “діджиталізації”, що повністю відповідає загальній тенденції розвитку світу під впливом науково-технічного прогресу, глобалізації, інформатизації та цифровізації. Вона забезпечить механізм державного управління на системній основі із зворотним зв'язком за кінцевими ре-

результатами діяльності всіх владних структур. Цими кінцевими результатами стає, насамперед, високий індекс ЯЖГ, який визначається знизу (на місцевому рівні в селах, районах міста) та піднімається до національного рівня. Саме такий механізм державного управління із зворотним зв'язком здатен подолати кризу управління та очистити управлінську еліту від “непорядних (егоцентричних), непатріотичних, некомпетентних людей”.

Справа в тому, що виміри рівня якості життя окремої людини кількісною мірою через відповідні індекси дає можливість мати їх сукупність у громадах сіл, районах міст, області і всієї країни. Середньоарифметичний індекс кожної із сукупностей отриманих оцінок відображає рівень задоволення потреб мешканців відповідних громад. Відтак, одночасно отримуємо кінцеві результати діяльності місцевих органів влади, які дуже просто відслідковуються в динаміці.

Це дає можливість налагодити механізм системного державного управління за прозорими кінцевими результатами зі зворотним зв'язком. Мова йде про можливість реалізувати відповідальність влади за результати своєї діяльності. По-перше, в таких умовах державне управління стає “раціонально діючим”, тому що орієнтовано на підвищення якості життя людей. По-друге, у корупції “вимивається” її підґрунтя, а саме — безвідповідальність перед людьми. По-третє, некомпетентній, непорядній, непатріотичній людині буде важко зробити професійну кар’єру у владних структурах, якщо доведеться відповідати за кожну витрачену гривню.

На сьогодні є багато напрацьованих моделей оцінювання ефективності діяльності системи державного управління, але на практиці вони відрізняються нераціональністю застосування, тому що: більшість з них є концептуальними, описовими, фрагментарними, без методичного забезпечення; відображають лише окремі аспекти роботи структур органів влади; не дають змоги відтворити системне бачення їх діяльності і не дають інтегральної оцінки їх роботи; є дуже складними і затратними; не довели свою ефективність застосування, оскільки система корумпованої влади ніколи не дає достовірних оцінок.

Є ще один надважливий наслідок підтримки постійного контакту влади з народом через соціальну технологію щорічного опитування населення. Мова йде про формування громадянського суспільства в Україні. Відомо, що сутність громадянського суспільства часто зводиться до участі громадських організацій, які сформовані при державних органах управління (на різних ієрархічних рівнях), до прийняття ними певних рішень. Ці громадські організації трансформують потреби людей, коли рішення безпосередньо чи опосередковано стосуються життєдіяльності громадян.

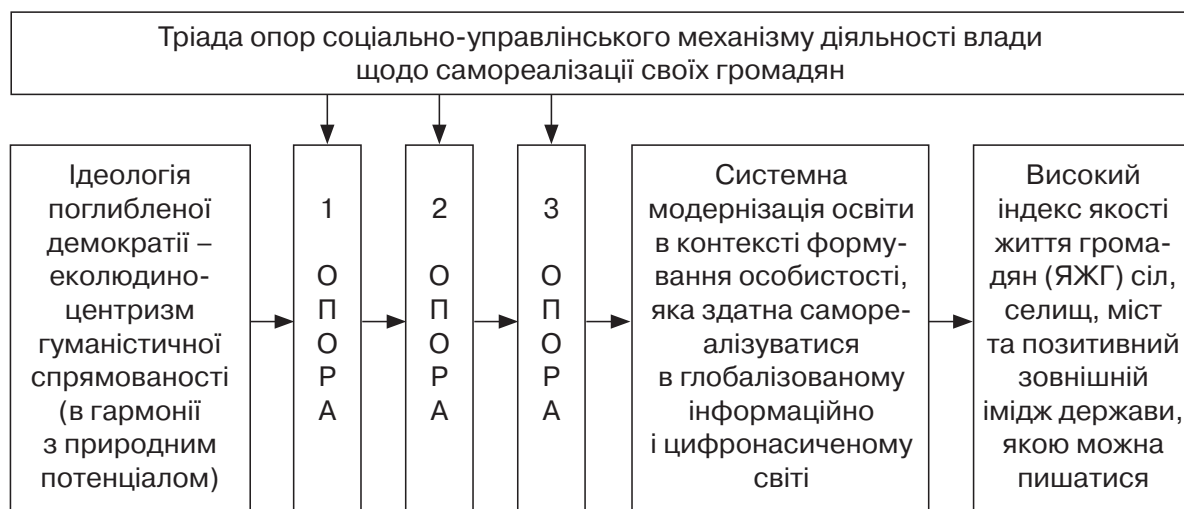
Не має сенсу доводити, що переважна кількість громадських організацій в Україні на сьогодні працюють більш формально і практично мало впливають на прийняття рішень. Однією з причин такого стану є слабка обізнаність самих громадян з функціями учасника громадських дій. Але головною причиною гальмування соціально-економічного розвитку України є недовикористання потенціалу громадян в управлінні цим процесом.

Відомо, що умови формування, збереження і використання трудового потенціалу визначаються: належним трудовим і соціальним законодавством, що відповідає національним потребам та міжнародним вимогам; наявністю можливостей для здобуття якісної освіти; раціональним співвідношенням попиту і пропозиції на ринку праці; високим рівнем соціального захисту працівників; розвиненістю виробничої демократії і соціального партнерства; високим рівнем якості трудового життя та ін. Відтак, пропонуємо такі етапи формування і ключові засоби реалізації об'єднуючої людиноцентричної стратегії розвитку трудового потенціалу України (рисунок).

Одним із суттєвих результатів реалізації цієї стратегії є формування потужного трудового капіталу нашої країни. Безпосередня участь громад в оцінюванні кінцевих результатів діяльності владних структур знизу доверху, у формуванні планів соціально-економічного розвитку відповідних територій має стати тому підтвердженням.

Цей аспект можна ще більше посилити, якщо до професійно розроблених анкет додати певні питання стосовно війни та миру, мови, перейменування вулиць, зносу пам'ятників тощо, що стосується головним чином мешканців виключно конкретних територій. Тоді виявиться у людей певна різниця думок і суджень, що надасть місцевій і регіональній владі більше самостійності в прийнятті рішень (мова не йде про федералізацію). Водночас така інформація виб'є землю з під ніг тих політиків, які спекулюють на темі роз'єднання нації за різними ознаками.

Отже, з'ясовано однозначну відповідь на питання — як об'єднати історично роз'єднаних українців. Більше того, на цій основі можна побудувати економічно розвинену державу, якщо додержуватися контурів зазначеної стратегії. Саме вона здатна задіяти головний потенціал країни — людський в інтересах абсолютної більшості громадян України, у тому числі і тих, хто в такому разі обов'язково повернеться на батьківщину з-за кордону. Розквіт економіки залежить тільки від людської діяльності, якості управлінської еліти.

Етапи формування і ключові засоби реалізації об'єднуючої людиноцентричної стратегії розвитку трудового потенціалу України

Джерела

1. Винниченко В. Відродження Нації. Заповіт борцям за визволення / В. Винниченко. К. : Книга Роду, 2008. 800 с.
2. Головатий М. Ф., Дмитренко Г. А., Солодков В. Т. Оздоровлення нації в об'єктиві науки, або доля України: як її змінити: наук.-публіц. вид. 2-ге вид., допов. К.: ДКС-Центр, 2019. 353 с.
3. Головач Н. В., Дмитренко Г. А. Системне формування нового покоління нації: гуманістичний контекст: монографія. К.: ДКС-Центр, 2019. 350 с.
4. Гошко А. О. Проведення цільового соціологічного опитування мешканців міст для оцінки діяльності місцевих органів самоврядування (методичні рекомендації). К.: Вид-во УАДУ, 1998. 44 с.
5. Гошко А. О. Оцінка діяльності місцевих органів самоврядування: монографія. К. : Вид-во УАДУ при президентові України. Видав. дім "Соборна Україна", 1998. 380 с.
6. Дмитренко Г. А. Системне управління: унікальний людиноцентричний вектор підвищення ефективності державно-управлінського механізму в Україні: наук. видання. К.: ДКС-Центр, 2019. 146 с.
7. Дмитренко Г. А. Людиноцентрична система державного управління в Україні: утопія чи шанс: кол. монографія / за заг. ред. Г. А. Дмитренко. К.: ДКС-Центр, 2014. 240 с.
8. Кваліметрія в управлінні: гуманістичний контекст: навч. посіб. / Г. А. Дмитренко, О. Л. Ануфрієва, Т. І. Бурлаєнко, В. В. Медвідь (за заг. ред. Г. А. Дмитренко). Житомир: Видавець О. О. Євенок, 2016. 336 с.
9. Лі Куан Ю. Роздуми великого лідера про майбутнє Китаю, США та світу / Г. Елісон, Р. Д. Блеквілл, Е. Вайн; пер. з англ. О. Лобастової. К. Вид. група КМ-БУКС. 2018. 224 с.

Dmytrenko H., Holovach N. Strategy For Socio-Economic Development Of Ukraine In The Aspect Of Association Of Power And Citizens.

A comprehensible to every citizen solution of the problem of power and citizens uniting around a unified state of socio-economic development strategy is proposed. The conception of "self-realization" from three point of view is considered: philosophical; economical; life and household. The neediness of direct people involvement in evaluation of the outcomes of government structures from bottom to top is emphasized. The main purpose of uniting a nation within a human-centered strategy for social development of labor potential is rapprochement of national elite interests to the interests of the people in their self-realization. A triad of key innovative postulates of the management mechanism of the government's activity for citizen's self-realization is proposed. The first "postulate" is the ability to measure quantitatively the quality of life of citizens as a level of self-realization. It is carried out by determining the index of satisfaction of human needs with the help of factor-criterion qualimetric estimation models. The second "postulate" is application of social technology to assess the quality of life of the population in communities on a particular territory with annual sociological surveys. A key resources of continuous communication of the authorities with the people. The third "postulate" is the integration of the survey results into the plans for socio-economic development of the relevant territories. It is proposed to introduce social technology for determining the life quality indexes on the basis of "digitization". The stages of formation and key resources of realization of unifying human-centric strategy of development of labor potential of Ukraine are revealed.

<https://doi.org/10.32689/2523-4536-2019-02/58-06-15>

Надійшла 25 листопада 2019 р.